

บทที่ 7

เมื่อ “หมากเตะ” เจอ “หมากรุก”:

กระบวนการรื้อสร้างความเป็นลาวจาก “หมากเตะ โลกตะลึง” สู่อัน “หมากเตะรีเทิร์นส”

“ความหมาย” เป็นกระบวนการต่อสู้เชิงอำนาจที่เป็นพลวัต ไม่มีความหมายใดสามารถถูกตรึงเอาไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลง แม้ดูเหมือนว่าผู้มีอำนาจคือผู้นิยามความหมายหรือความถูกต้อง แต่แท้ที่จริงแล้วความหมายไม่ได้อยู่ที่ตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ความหมายเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจของหลาย ๆ ฝ่ายที่มีทั้งการยืนยัน ยอมรับ ต่อรอง และต่อต้านต่อความหมายที่ดำรงอยู่ ไม่มีใครสามารถผูกขาดความหมายได้ ความหมายจึงเป็นสิ่งที่เลื่อนไหลไปตามปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ความหมายจึงไม่ได้เป็น “ความจริง” ที่หยุดนิ่งแต่เป็นกระบวนการประกอบสร้างที่ “ยังไม่แล้วเสร็จ” (process of becoming)

การวิเคราะห์ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำกระบวนการ “รื้อสร้าง” ทางความหมายต่อ “ความเป็นลาว” ที่เกิดขึ้นระหว่างทีมผู้สร้างภาพยนตร์ไทยกับชนชั้นปกครองลาว โดยนำข้อมูลจากตัวบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไประหว่างภาพยนตร์เรื่อง “หมากเตะ โลกตะลึง” ฉบับก่อนการแก้ไข และ “หมากเตะรีเทิร์นส” ฉบับหลังการแก้ไข มาเปรียบเทียบกัน อันได้แก่ โฆษณาตัวอย่างภาพยนตร์ แผ่นปิดหนัง และสื่อบทภาพยนตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ได้นำการให้สัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายลาว ได้แก่ ทีมงานผู้สร้างภาพยนตร์ ตัวแทนรัฐบาลไทย และเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ สปป.ลาว มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การรื้อสร้างทางความหมายที่เกิดขึ้น โดยเปรียบเทียบระหว่าง “หมากเตะ โลกตะลึง” ฉบับก่อนการแก้ไข และ “หมากเตะรีเทิร์นส” ฉบับหลังการแก้ไข ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อทำให้เห็นกระบวนการต่อสู้ทางความหมายต่อคำว่า “ลาว” ที่เกิดขึ้นในมิติการเมืองระหว่างประเทศ

7.1 กระบวนการรื้อสร้าง “ความเป็นลาว” ในภาพยนตร์เรื่อง “หมากเตะ โลกตะลึง”

จากการที่ภาพยนตร์เรื่อง “หมากเตะ โลกตะลึง” ได้ออกฉายรอบสื่อมวลชนในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 โดยมีพิธีเชิญเจ้าหน้าที่สถานทูตลาวในไทยกว่า 20 คนเข้าร่วมชมภาพยนตร์ด้วยนั้น ปรากฏว่าภายหลังการชมรอบสื่อมวลชนเจ้าหน้าที่สถานทูตลาวได้ปรึกษาหารือกันและตัดสินใจรายงานเรื่องราวทั้งหมดต่อ ท่านเหี่ยม พมมะจัน เอกอัครราชทูตลาวประจำประเทศไทยว่า